

הישיבה המאה שלושים ושמונה (קל"ח)

ביום רביעי, י"ג בכסלו התשל"ט (13 בדצמבר 1978), בשעה שלוש אחה"צ בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים האדונים א' אבן-שושן, ש' אברמסון, ע' איתן, ש' אירמאי, י' בלאו, ז' בן-חיים, ה' בן-שמאי, א' דותן, א' הלקין, ש' מורג, גב"ע צרפתי, מ"צ קדרי, ח' רבין, א"ש רוזנטל, י' שבטיאל, ח' שירמן, מ' שלי.
החברים היועצים האדונים ח' איזק, ש' ברוידא, ג' גולדנברג, מ' מייזלש.
עובדי האקדמיה הגברות ש' בהט ונ' רייך והאדונים נ' אפרתי ומ' מדן.
הא' י' רצהבי - בחו"ל.

התנצלו: האדונים א"א אורבך, נ' ברגרין, מ' ולנשטיין, ש' ייבין, א' מירסקי, ד' סדן, י' שלו.

- סדר היום:**
- א. ברכות והודעות
 - ב. אישור זיכרון הדברים של הישיבה הקודמת (קל"ז)
 - ג. אישור הצעת התקציב לשנת הכספים 1978/1979
 - ד. ערעור בעניין מונחי הדקדוק לבתי-הספר
 - ה. מונחי המיקרו-אלקטרוניקה
 - ו. מונחי הטקסטיל
 - ז. שמות דגי מים מתוקים
 - ח. המונח "שעבוד צף"
 - ט. מלים בשימוש כללי: בְּרָה - "אופציה", השְׁעָה

א.

הא' בן-חיים: אני פותח את הישיבה הראשונה של המליאה בשנה זו ומבקש מן הנוכחים לכבד בקימה את זכרה של גולדה מאיר ז"ל, שהלכה לעולמה.
(הנוכחים מכבדים בקימה את זכרה של גולדה מאיר ז"ל.)

נפטר יהושע מנוח, איש דגניה א'. שנים רבות היה האיש קשור בוועד הלשון, עבד בהתנדבות, עזר בכל מה שיכול להפצת המונחים, ואף יצר בשעתו קרן, "קרן מנוח", להוצאת מילונים מקצועיים. לחם את מלחמתה של הלשון העברית בחיי הציבור והמדינה. יהי זכרו ברוך.

אמסור כמה הודעות על מה שנתחדש בין ישיבת המליאה האחרונה ובין ישיבתנו היום:

א. כידוע לכם, טרחה מנהלת האקדמיה במשך השנים האחרונות להחזיר לממשלה את ההכרה, כי חובת המדינה היא לכלכל את האקדמיה ללשון העברית, ושלא להסתפק בהשתתפות בתקציבה בלבד. דבר זה הצריך תיקון בחוק האקדמיה ללשון העברית, ותהליכי החקיקה כשלעצמם ממושכים הם. גברנו על כל הקשיים, והתיקון נתקבל באחת מישיבותיה האחרונות של הכנסת בהתשל"ח ופורסם ברבים בחתימת נשיא המדינה - כחוק. מעתה אנו "סמוכים על שולחן הממשלה", וזו לא רק זכות לנו, אלא גם חובה עלינו. אזכיר, שהאקדמיה נתונה מעתה לביקורת של מבקר המדינה, וטוב כך, כי בזה הובטחה

פעילותה של האקדמיה, רציפות פעילותה, לפחות לפי המתכונת של היום.

ב. האקדמיה פועלת על פי תקנון, ואנו מקפידים, שכל פעולותינו יהיו במסגרת התקנון. אבל לא היו לנו תקנות מנוסחות בבירור בנוגע לפעולת המנגנון השכיר, המדעי והאמרכלי, של האקדמיה, אלא נהגנו על פי מסורת שבעל פה, הנמשכת מאז ימי ועד הלשון. יתר על כן, החוק חייב אותנו להתקין תקנות אלו, ועל כן ראינו למלא חיסרון זה, בשעה שבאנו אל הממשלה וביקשנו את תיקון חוק האקדמיה. במשך שנתיים בערך הוכנו התקנות, מזמן שנכנס לעבודה הא' אפרתי, שתרם רבות לעניין זה, תחילה בוועדה מיוחדת שהקימה המנהלה לשם כך, ואחר כך בישיבות המנהלה, ובסוף שנת התשל"ח סוכם הדבר עם העובדים לשביעות רצונם של שני הצדדים.

ג. בישיבה האחרונה של המליאה הוקמה ועדה להכנת בחירת החברים. ועדה זו לא נתכנסה עד היום מחמת היעדרו של אחד החברים, הא' שירמן, שחזר לפני שבועיים מחו"ל. הוועדה מצומצמת, וחשבנו שרצוי לכנסה במלוא הרכבה, ואני מקווה, שנוכל לקיים את ישיבת הוועדה, כפי שהוטל עלינו. בדקנו ומצאנו, כי כל הגופים שנבחרו וכן כל החברים שנבחרו לגופים השונים, תוקף כהונתם יפוג רק בסוף התשל"ט. ועל כן עניין הבחירות אינו דוחק.

ד. מנהלת האקדמיה נתכנסה בכ"ד בתשרי התשל"ט ודנה בשני דברים עיקריים: (1) בתכנית העבודה השימושית לשנת התשל"ט; (2) בהצעת התקציב לשנים 1978/1979 - 1980/1979.

(1) נתברר, כי שתי ועדות למונחים עתידות לסיים את פעולתן בשנת התשל"ט. על כן החליטה המנהלה לבקש מוועד המינוח לכוון שתי ועדות חדשות לפי סדר העדיפות הנראה לו. (2) אושרה הצעת התקציב והיא מובאת לפניכם.

ה. כבר לפני שנים אחדות, כאשר לא היה סיכוי לקבל תקציב מן הממשלה, החליטה מנהלת האקדמיה לחזק את המזכירות המדעית בתל-אביב בתוספת עובד מדעי אחד ולהרחיב את פעולת האקדמיה שם. למרות קשיי התקציב הוחלט על כך, אלא שלא הצלחנו עד כה למצוא את העובד המתאים. בימים אלו השגנו ומינינו עובדת מדעית נוספת במזכירות שבתל-אביב, הגב' ורדה שלומי, שעבדה לפני שנים אחדות במילון ההיסטורי. היא תעבוד מעתה עם הגב' נורית רייך, מזכירתנו בתל-אביב.

ו. המנהלה משתדלת לעודד אישים וגופים, שהתנדבו לפעול למען מעמדה של הלשון העברית בציבור, נגד הזלזול בעברית ונגד הלעזתה. תקוותנו ובקשתנו - שיפעלו בצורה נכונה ובדרכים המתאימות לכבוד הלשון, ועוד יהיו לנו פגישות עמהם.

אני פונה אל החברים, בעיקר לאותם חברים המפרסמים דבריהם בעיתונים, שגם הם יגיבו על ענייני הלשון שבעיתונות, וגם יספרו מה עושה האקדמיה ומה היא יכולה לעשות. אין אנו יכולים להגיב באופן רשמי על כל מכתב המתפרסם בעיתון, שכן דבר זה יכניס אותנו למערבולת של התכתבות, אבל כל חבר יכול לכתוב על דעת עצמו.

הא' רבין: הזכרת מה שנכתב בעיתונים. אינני יודע כלום על כך, אני משער שיש עוד כמה חברים, שאינם יודעים.

הא' בן-חיים: הייתה פנייה של הסופר חנוך ברטוב בעיתון "מעריב". הוא קונן על העברית, על הזלזול בה, ופנה אל האקדמיה שתתן דעתה על המצב. אמנם הוא יודע, שזה תפקידה של הממשלה, של משרד החינוך; אבל אלה עסקים בדברים אחרים, ולכן הוא מבקש שתירתם האקדמיה לעבודה מעשית. עניתי לו במכתב, שאני שמח, שהוא, הסופר, שאין עיסוקו בדקדוק ובמינוח בלבד, נלחם את מלחמתה של העברית. הסברתי לו את המגבלות שלנו ואמרתי, שהעניין יידון במוסדות האקדמיה. עוד מכתב פרסם ד"ר משה אטר, והיו עוד פרסומים שונים. עיתון מגיע לידי קוראים רבים, יותר מקוראי פרסומינו. איני מבקש אפולוגטיקה או הגנה, אלא מתן אינפורמציה, מה האקדמיה עושה.

הא' דותן: קראתי את מכתבו הגלוי של ח' ברטוב אל האקדמיה. הוא ודאי לא ציפה לתגובה שהעניין יידון. הוא פונה אל האקדמיה ומבקש שהיא תעשה את המלאכה, שהיא תעמוד על משמר הלשון נגד הלעז המתפשט. נדמה לי, שהתגובה שנבקש מאחרים שיפעלו, מאחר שאין אנו יכולים לפעול, אינה מתאימה, ולא לכך כוונתו של הסופר ברטוב. לדעתו, כפי שהבינותי, האקדמיה חייבת לעמוד בעצמה בפרץ; היא חייבת לקבל עליה, בין השאר, את המלחמה על שמירת דמותה של הלשון.

הא' בן־חיים: המכתב הוא מכתב אישי. כתבתי שהעניין יידון.

הא' דותן: כאן בא אדם, סופר חשוב, שהעניין נוגע אל לבו, ואומר: אתם חייבים ליטול על עצמכם את הנטל הזה. לבוא ולומר לו "לא אני?" - זו התחמקות. זו לפחות שאלה, שצריך לעיין בה. האם לא השתנו הזמנים? אולי על האקדמיה ליטול על עצמה יותר ממה שקיבלה על עצמה לעשות? אולי יש דברים דחופים בענייני דיומא, שצריך להתערב בהם יותר? אני חושב, שזו הזדמנות טובה. איני מדבר על תשובה ישירה דווקא. אבל לפחות, עלינו לעשות את חשבון הנפש, אם אנו הולכים עדיין בדרך הנכונה, או שמא צריך לתת את הדעת על המציאות שהשתנתה, ולנסות להתאים את פעולותינו אל מציאות חדשה זו.

הא' בן־חיים: התשובה הייתה אישית. כתבתי שהעניין יידון. קודם כול המנהלה צריכה להתכנס ולדון. זה חומר המוכן לדיון המנהלה, ואיני יכול לתת לו תשובה בשם המנהלה. זו צריכה לשקול, אם היא יכולה לעשות, והיא צריכה להביא זאת למליאה. יש לנו סדרי עבודה. המנהלה תתכנס במועד המתאים. מכתב זה יידון. סיפרתי, שיש ויכוחים על ענייני הלשון המעשיים.

הא' ברוידא: אתחיל במה שסיים הא' דותן. אמנם האקדמיה צריכה ליטול על עצמה הרבה יותר - ודאי שהיא צריכה ליטול על עצמה הרבה יותר, והלוואי והיינו מספיקים לטפל בדברים שהאקדמיה חייבת לטפל בהם! חנוך ברטוב דן בשימתו בעניין הלעז ובנהירה לשמות ותארים לועזיים בפרסומת ובסחר. בימינו בעל מסעדה נוטה לכנות אותה "ברצלונה" או "שנחאני", ואילו "שלג לבנון" ו"שניר" נעלמו. בדבר זה, לעניות דעתי, צריכים לעסוק משרד החינוך, וגם ארגונים מיוחדים, ובוודאי העיתונות - בעוד שהאקדמיה ראוי לה להתרכז, וביתר יעילות, בתפקידה העיקרי - בתקנת הלשון, בהרחבתה, ביכולתה לבטא את צורכי הזמן.

הא' דותן: אני חולק על כך.

הא' בן־חיים: אמרתי: העניין יידון. העובדה, שהאדונים ברוידא ודותן הציגו שתי גישות שונות, מלמדת שהעניין מחייב דיון. איני יודע, מה תהיה תשובתה של האקדמיה.

הא' מורג: לא ראיתי את מה שכתב ברטוב. אני מניח שצורת הכתיבה, העובדה שזה היה מכתב גלוי, עודדה אצל חברים את ההרגשה, שהיה כאן מקום לתגובה מצד האקדמיה. אזכיר, שאין ברטוב הסופר הראשון הנזקק בזמן האחרון לשאלות אלו. לפני חודשים אחדים פרסם אהרן אמיר שיר, שנושאו היווה אתגר לאקדמיה. לי אין ספק, שהלך הרוחות בציבור, והמאמרים המתפרסמים בעיתונות על בעיות הלשון בימינו מחייבים שינוי גישה מצד האקדמיה. עניין זה נידון - ואף מכתבו של ברטוב ראוי שיידון - בוועדה לבעיות העברית בת זמננו.

הא' בן־חיים: אבל הוועדה חושבת להגיש את המסקנות שלה עד סוף שנת התשל"ט. השאלה היא, אם נחכה לדיווח של הוועדה. חובתי כיושב־ראש המנהלה להביא זאת למנהלה. המנהלה יכולה להחליט להעביר זאת לוועדה.

הא' שבטיאל: הנוך ברטוב הטעים במאמרו שב"מעריב" בעיקר את הלעז שבשלטים ובשמות בתי העסק השונים. מקצת דבריו מרומזים כלפי האקדמיה. נראה לי, שאין האקדמיה צריכה להיזקק לגופם של הדברים ולטפל בהם. מציע אני הצעה מעשית: תפנה האקדמיה מטעמה בקריאה (במכתבים או בדרכים אחרות) אל הרשויות המקומיות, שהן הן המאשרות שלטים, שבעת מתן האישור תיתנה דעתן גם על לשונם וסגנונם של השלטים והשמות. מובטחני, שהרשויות תענינה לקול הקריאה של האקדמיה ותעשינה מעשה.

הא' מייזלש: האקדמיה אינה צריכה להיות הכוח המבצע. היא צריכה לפנות לא רק אל הרשויות המקומיות, אלא גם אל משרד החינוך והתרבות וגם אל משרד הפנים, שהוא שולט בעיריות, ולחזור ולדרוש זאת.

הא' איזק: רציתי להוסיף הערה אחת. הא' מייזלש דיבר על פנייה אל רשויות שונות. אני מזכיר, שדווקא בצרפת יש חוק מחייב לעניין השלטים.

הא' בן־חיים: תהיינה לנו פגישות עם שני גופים, פגישה עם "קלע" ("קרן הלשון העברית") ופגישה אחרת עם ד"ר שלום לוין ועם אנשי הסתדרות המורים. בפגישות אלה נעלה את השאלה. כאן דרושה עבודה של מתנדבים, ואנו נסייע להם בכל מה שנוכל. הודעתי, שתהיינה לנו פגישות כאלה.

ב.

הא' איתן: בישיבה הקודמת נאמר דבר, שלא היה נכון: מונח אחד, שאנו עומדים לדון בו היום, לא אושר לפני כן.

הא' בן־חיים: אתה מדבר על המונח "שעבוד צף"?

הא' איתן: עדיין לא הוחלט על החלפת "שעבוד עולה ויורד" ב"שעבוד צף".

זיכרון הדברים אושר בתיקון זה.

הצעת תקציב לשנת הכספים 1979/1978

1. הצעת תקציב זו הוגשה לממשלה ואושרה על ידי המנהלה בישיבתה מיום כ"ד בתשרי התשל"ט.
2. הצעת התקציב לשנת 1979/80 תהייה זהה לזו של 1978/9, פרט להחזר ההתייקרויות כפי שתחליט הממשלה.

הוצאות

מינוח, דקדוק ושירות לציבור

מינוח - האקדמיה מפעילה בקביעות כ-20 ועדות מקצועיות בשלושת סניפיה המרכזיים, בירושלים, בת"א ובחיפה. הוועדות מורכבות מחברי האקדמיה ומאנשי מקצוע ומספרם מגיע לכ-70 איש העובדים כולם בהתנדבות פרט להחזר אש"ל. המזכירים המדעיים אחראים להפעלת הוועדות, ריכוזן, הכנת רשימות מינוח וכיו"ב.

דקדוק - פועלות שתי ועדות קבועות לענייני דקדוק, אחת לענייני דקדוק שיטתי והאחרת לשאלות דקדוקיות שוטפות. הרכב הוועדות כנ"ל, והמזכירים המדעיים אחראים להפעלתן.

שירות לציבור - המזכירים המדעיים משיבים על מאות פניות בחודש בכתב ובע"פ, וכן מכינים חומר הסברה בענייני לשון.

1978/9	1977/8	
		1. משכורות (כולל 30% הוצאות נלוות)
626,851	472,573	א. מזכירים מדעיים (5 משורות וחצי)
136,718	100,341	ב. כתבניות (2 משורות)
185,624	158,883	ג. יועצי לשון ברשות השידור (משרה וחצי)
34,000	22,300	2. הוצאות אש"ל (לחברים הגרים ברחבי הארץ)
<u>15,000</u>	<u>3,800</u>	3. ספרים לצורכי העבודה המדעית
998,193	757,897	סה"כ

הדפסות, פרסומים והוצאה לאור

האקדמיה לפי ייעודה, אופייה ותפקידיה, מוציאה לאור פרסומים שונים בתחום הלשון העברית (ראה תקנון האקדמיה, פרק שישי):

א. פרסומים

1. **מילונים למונחי הכימיה, רפואה, דמוגרפיה**
תוצאות עבודתן של הוועדות המקצועיות
מסתכמות בהכנה, עריכה ופרסום של מילונים
במקצועות שונים
 2. **לשונו**
הרבעון המדעי היחיד בעולם המוקדש כולו לחקר
הלשון העברית (והיוצא לאור משנת תרפ"ט)
1978/9	1977/8
75,000	50,922
150,000	121,090

1978/9	1977/8	
		3. לשוננו לעם
		סדרת קונטרסים עממיים לענייני לשון, היוצאת לאור משנת תש"ה, עשר חוברות בשנה
120,000	106,503	
		4. מקורות ומחקרים
		פרסום מחקרים של יחידים בתחום חקר הלשון העברית ובתחומים הסמוכים לו:
		ב"צ גרוס, משקלים בעלי סופיות _ג, _ו; ש' ייבין, קובץ מחקרים, חקרי לשון וכתב; זיכרונות האקדמיה (תשל"ד-תשל"ח)
130,000	49,785	
58,000		(ראה חוק האקדמיה ותקנונה)
140,000	120,000	6. דפי "למד לשונך"
		7. "עברית כהלכה" (דף דו-שבועי לעובד מערכת הביטחון)
18,000	12,000	
		8. משכורות והוצאות נלוות
		עורך פרסומים, מגיה, מתקן וכו', מביא לבית דפוס (משרה) כתבנות, הפצת פרסומים, מנויים, מכירה, משלוח וכו' (2 משרות וחצי) שכר עריכה (עורך "לשוננו")
290,103	184,251	
<u>10,700</u>	<u>7,155</u>	
991,803	696,706	סה"כ

ב. מפעל המילון ההיסטורי ואוצר השפה העברית

בחוק האקדמיה (סעיף 2) נאמר על תפקיד המוסד: "לכוון את התפתחות הלשון העברית על יסוד חקר הלשון לתקופותיה ולענפיה". מפעל המילון ההיסטורי תכליתו היא להקיף את כלל אוצר הלשון העברית לאחר שייחקר לגופו ולכלל זיקותיו במשמעות, בצורה ובדרכי הכתיב.

תהליך עבודה זה מביא ליצירת ארכיון לתיעוד הלשון העברית, למוזיאון קבע של אוצר הלשון, ערוך וממוין וגדל ככל שהלשון מוסיפה לכל דור ודור.

הארכיון מוקם והולך על ידי המילון ההיסטורי לצורכו, אך הוא גם ברייה בפני עצמה.

1. מדור הספרות העתיקה

עוסק בחיבורים שנתחברו למן חתימת המקרא ועד מוצאי תקופת הגאונים (200 לפני הספירה - 1050 לספירה).

2. מדור הספרות החדשה*

מעבד מקורות מכל סוגי הספרות העברית למן שנת 1750 ואילך, עד לדורותיה האחרונים ומכל מקומות יצירתה.

משכורות והוצאות נלוות

1,474,641	999,039	א. 13 משרות מלאות של עובדים מדעיים
65,000	49,650	ב. תצלומים וכתבי-יד
45,000		ג. עריכת המילון ההיסטורי

* במדור זה מתבצעת הכנה ועריכה של קובץ המונחים לצורכי העבודה המדעית-שימושית.

1978/9	1977/8	
		3. מדור רישום עדויות מתוך כתבי־יד מנוקדים
		בשלב ראשון של המפעל נקבעו 2000 דפי גניזה ו־100 כתבי־יד מנוקדים, מקצתם בניקוד מלא ומקצתם בניקוד חלקי. העבודה במפעל נמשכה ארבע שנים ונפסקה בראשית 1975 מטעמי תקציב. בתקופת קיומו עבדו במפעל שני עובדים מדעיים
234,000		
<u>1,818,641</u>	<u>1,048,689</u>	סה"כ
		ג. מדור המיכון
		משכורות והוצאות נלוות
816,031	342,770	
348,000	153,970	שעות מחשב, תקליטונים, מסוף וכו'
		ד. יד אליעזר בן־יהודה
		ריכוז, צילום, איסוף, רישום ומיון כל החומר הדוקומנטרי הקשור לפעילותו של אליעזר בן־יהודה וראשי תחית הדיבור העברי בארץ; הפעלת ה"יד" להדרכה, הסברה וכו';
		משרה מלאה של עובד מדעי (הכולל גם אחריות וטיפול בספרייה)
117,000	45,000	
		ה. הוצאות כלליות (אמרכלות, החזקה וכיו"ב)
		משכורות להוצאות נלוות (4 משרות)
440,455	336,675	מקבלי פנסיה תקציבית (כולל עובדים מדעיים לשעבר)
143,400	100,373	הוצאות משרד, בניין, ביטוח, גינון וכו', שלוחת ת"א, טלפון, דואר, דלק להסקה מערכת אזעקה ואבטחה
213,236	166,436	נסיעות
50,000	29,170	שירותים מקצועיים
35,820	16,120	מס מעסיקים
21,120	81,216	מס ערך מוסף
117,994	81,216	
<u>147,492</u>	<u>78,424</u>	
1,969,517	808,414	סה"כ
		סה"כ כללי
<u>5,911,185</u>	<u>3,853,446</u>	

הא' בלאו: כפי ששמעתם, הצעת התקציב שהוגשה לכם היא התקציב הראשון, שהממשלה תישא בו. מבנהו של התקציב תלוי בעובדה מכרעת זו. מאחר שאין לנו אפשרות, בתנאים הנוכחיים, להרחיב פעולה כלשהי, באנו וצילמנו, פחות או יותר, את המצב, כפי שהיה בשנים קודמות, כמובן בתוספת המתחייבת מן האינפלציה. אם תשוו את המספרים של שנות התקציב 1978/1977 ו-1979/1978, תראו תופעה אחת: בגלל העובדה שבשנת 1978/1977 הייתה האקדמיה במצוקה כספית גוברת והולכת, נאלצה שלא למלא את מקומם של עובדים, שיצאו לחופשות ללא תשלום. על כן, לכאורה, ההבדל שבין שתי שנות התקציב האלה הוא קצת יותר גדול מן ההבדל המתחייב מהאינפלציה. אך אם תשוו לשנים קודמות, שפעולת האקדמיה בהן הייתה כתקנה, תראו, שמבנה התקציב החדש מקביל למבנה של שנים קודמות. סעיפי המשנה הם: מינוח, דקדוק ושירות לציבור. המונח "שירות לציבור" אינו מדויק. בהמשך יש עוד כמה וכמה סעיפים, שהם בבחינת שירות לציבור: "לשונונו לעם", יד אליעזר בן-יהודה. לא אמנה כרוכל את הפריטים, שהרי הם לפניכם. התקציב מתקרב ל-6 מיליון לירות לעומת 4 מיליון לירות אשתקד.

הא' אייק: בסעיף "שירות לציבור" נזכרים יועצי לשון ברשות השידור (משרה אחת וחצי). מה התפקידים של היועצים ברשות השידור? ועוד, מה גורלו של "רגע של עברית" שהופסק? יש רבים, שאולי אינם מבכים את הפסקתו, אבל האם יש לאקדמיה יד בהפסקה זו, או בריאורגניזציה שנתבשרנו עליה, או שזה עניין פנימי של רשות השידור?

הא' שבטיאל: מצטרף אני לא' איזק בשאלתו על הסעיף "יועצי לשון ברשות השידור", ושואל אני שאלה נוספת: האם יש מגע מתמיד בין היועצים של רשות השידור לבין האקדמיה? שמענו באחת משיבות המליאה הרצאה מאלפת על הלשון ברשות השידור. אך גם שמענו בדברים תאנייה ואנייה על המציאות הלשונית במסוד זה. אוזנינו קשובות ושומעות שעה שעה ויום יום את לשונם של המרצים, המתראיינים ודומיהם, שלא תמיד היא תקינה בפיהם. ולא אלו בלבד, אלא אף הקריינים עצמם, שאף מפיהם נשמעת לפעמים לשון שאינה תקינה כל צורכה, בייחוד צורה מן הצורות. כלום לא מן הראוי והצורך להניח לפנייהם את הטקסט כשהוא מנוקד, לפחות בחלקו, ולפחות אותן צורות החוזרות ונשנות בשיבוש?

בשבוע זה שמעתי מפי קריינית המשמשת ברשות השידור שאמרה "אחד עשרה אלף". ושיבוש זה אינו אלא אחד מרבים. בידי יש רשימה ארוכה של שיבושים, החוזרים ונשנים בכל עת ובכל שעה. יש שגם ב"רגע של עברית" נשמעים, אגב תיקון, שיבושים בלשון ה"מתקנים".

למרבה הצער, גם במובאות מן המקרא נשמעים שיבושים, ולא בהגייה בלבד, אלא שפעמים אין המקרא נאמר ככתבו וכלשונו.

חזקה על הא' בנדויד, שעמל הוא בוודאי על תקנת הלשון בפי הקריינים והדוברים, אלא שאין בכוחו של יחיד לעמוד בדבר, ומן הראוי, שהאקדמיה תיתן דעתה על כך.

הא' בן-חיים: אתה שאלת ואתה השיבות. שאלת, אם יש מגע. מגע יש. הא' בנדויד בא בדברים עם הא' מדן, עם המזכירות המדעית. ואלמלא היה יועץ, קשה לתאר מה היה קורה.

יש הבדל בין החומר המתקבל לפני השידור לבין מה שמתקבל ברגע האחרון, בשעת השידור ממש, שאין מספיקים לנקודו. הפעולה אינה יכולה להיות שלמה. אני חושב שיש הצלחות, אבל צריך לזכור את העובדה, שיש רק משרה אחת וחצי של יועצי לשון.

הא' מדן: התפקיד של יועץ הלשון הוא לא רק התפקיד היומיומי שהצביע עליו הנשיא, שהוא קשור גם בהכנת חומר לקריינים וגם בתיקון הסגנון של החומר שנערך בידי עורכי החדשות; לא רק ההערות הניתנות לקריינים לאחר מעשה, כדי שלא יחזרו על איולתם; היועץ יש לו גם תפקיד של הכשרת קריינים, ארגון קורסים לקריינות ולעריכה, תכנון הקורסים. נעשו בחינות לא רק לקבלת עורכים וקריינים לעבודה, אלא גם בחינות לקידוםם ולהעלאתם בדרגה אחר שהם משמשים בתפקידם.

עבודה גדולה נעשית בידי יועץ הלשון בעזרתם של אנשים מעובדי רשות השידור, אנשים טובים, ואזכיר בעיקר אחד מהם, שלא יסולא בפז, מר יצחק פרי, ויש עוד.

הא' בן-חיים: לי לא ידוע על פנייה מצד האקדמיה להפסיק את "רגע של עברית". אני יודע, מי השפיע על כך. זה לא היה מדור של האקדמיה. לכן יכלו לעשות מה שעשו.

לפני שנתיים הייתה בטלוויזיה עובדת מטעם האקדמיה, הגב' רות אלמגור (רמון אחר נישואיה). היא נסעה עם בעלה לשנתיים לדרום-אפריקה, אבל מקומה שמור לה, לכשתחזור בחודשים הקרובים. את משכורתה לא קיבלה מן האקדמיה לאחר שעברה לטלוויזיה, ולכן לא נכללה בכלל העובדים בהצעת התקציב. אבל היא עובדת חשובה, ויודעת לנסח היטב.

הא' אבן-שושן: עד כה חשבתי שהא' בנדויד, העובד ברשות השידור, מקבל את משכורתו מתקציבה של רשות השידור, ולא מתקציב האקדמיה. האם ישונה הדבר עכשיו?

הא' אפרתי: הא' בנדויד עובד על פי הסדר הקיים זה שנים, שהוא עובד האקדמיה, ורשות השידור מממנת לנו את שכרו. בסעיפי ההוצאה של האקדמיה חייבת הוצאה זו להופיע, ובסעיף ההכנסות מופיע סכום זה כהכנסה מרשות השידור. הוא עובד האקדמיה, וכאשר יפרוש לגמלאות, יקבל פנסיה מן האקדמיה, ולא משום גוף אחר.

הא' אירמאי: אני מבקש לדעת, מהו תקציב ההכנסות.

הא' בן-חיים: בשעה שדנו בוועדה המיוחדת להכנת החוק במשרד החינוך, דובר על נקודה זו. נאמר, שכל הכנסה, שהאקדמיה מקבלת, יש להכניסה לסעיף ההכנסה שבתקציב. שום אגף או מחלקה בממשלה אינם רשאים לקבל כספים מן החוץ. בדיונים עוררתי את השאלה: מה הדין, אם ירצה תורם לתרום כספים לאקדמיה או להקים בה מפעל? התשובה הייתה, שאנו רשאים לקבל את הכסף, אבל הכנסה זו תקוזז על ידי האוצר ותעמוד לביקורת.

הא' אירמאי: האם פירושו של הדבר - שלעולם לא תיהנה האקדמיה מתרומה?

הא' בן-חיים: מותר לקבל תרומה. לא סגרו דרך זו בפנינו, אבל התרומה צריכה להופיע בסעיף ההכנסה. במשך שנים קיבלה האקדמיה כספים מן החוץ, והממשלה נתנה את חלקה; מוסדות הפסיקו להעביר את הכספים, ואנו נכנסנו להתחייבויות. כיום המדינה אחראית לתקציב האקדמיה.

הא' אבן-שושן: האם האקדמיה יכולה להשתמש בכספים אלה לפעולות נוספות?

הא' בן-חיים: יש לנו עובדים קבועים, פרסומים קבועים, מדורים קבועים, שאיש לא יממן אותם.

הא' אברמסון: אם נקבל כסף לבניית אגף נוסף באקדמיה, לא נהיה רשאים לבקש מהממשלה כסף לבניית האגף או להרחבתו, אם הכסף שבתקציב הרגיל יספיק לכך.

הא' מורג: כל תקציב משקף מדיניות. השאלה שאני שואל התעוררה כבר בדיונים על התקציב אשתקד. אני תוהה קצת על שאלת האיזון בתקציב. מתוך קרוב ל-6 מיליוני לירות, למעלה מ-2.5 מיליונים מוקדשים לפעולה, שהיא כולה אקדמית, וכוונתי למילון. עבודת המילון ודאי שהיא חשובה, אבל התקציב בכללותו איננו מאוזן, משום שהמשאבים המוקצבים לפעולה לשונית-ציבורית הם באופן יחסי מעטים. למעשה, אינני בטוח, שיש איזון גם בתוך אותו החלק המוקדש לפעולות המדעיות; לפרסומים של חיבורים מדעיים מוקצב סכום של 130,000 ל"י, וזה סכום לא גדול. ועתה אני רואה, שבתקציב נוסף סעיף, שלא היה בתקציב השנה הקודמת, והוא מדור רישום עדויות מתוך כתבייד מנוקדים. אף זאת עבודה חשובה - אבל שוב מתעוררת שאלת האיזון. לפני הדיון בתקציב אמרנו, שיש צורך, שהאקדמיה תפעל גם בתחום הציבורי. עתה עובדת ועדה על בעיות העברית בת זמננו ופעולות האקדמיה בתחום זה. חברי הוועדה חושבים אף על הצדדים התקציביים שבמימושן של הצעות מסוימות. האם יהיה ניתן לממש הצעות אלו, אם לא יחול שינוי במדיניות האקדמיה, מדיניות המשתקפת בתקציב זה?

הא' בן-חיים: אינני בקי בכל פרטי התקציב. אתמול עיינתי בו מבחינה מסוימת. תקציב האקדמיה דומה לתקציב המדינה. כשם שחלק הארי של תקציב המדינה משוריין לתשלום חובות ולביטחון, כך גם רוב תקציב האקדמיה מיועד לתשלום משכורות לעובדים. חלק מסוים של התקציב בא לממן פרסומים ועבודות. מכלל שלושים וכמה עובדים יש למעלה מעשרים עובדים מדעיים. זה היחס בין העובדים.

מה פירוש "שימושי"? מתוך הצעת תקציב של 5.9 מיליוני לירות 1.169 מיליון מיועדים להוצאות כלליות של המשרד. נותר סכום של 4.7 מיליוני לירות לעבודה, מזה 2.3 מיליונים מיועדים לעבודה השימושית. וכיצד? בסעיף המזכירות המדעית לענייני הלשון השימושית נזכר סכום של 998 אלף לירות; בסעיף פרסומים ומילונים מקצועיים - 75 אלף לירות; בסעיף "לשונונו לעם" - 120 אלף לירות; זיכרונות האקדמיה - 58 אלף לירות; דפי "למד לשונך" - 140 אלף לירות; "עברית כהלכה" - 18 אלף לירות. סכום של 290 אלף לירות מיועד לעריכה של פרסומים. האקדמיה החליטה להכין קובץ כולל של המונחים. אנו מקבלים לשם כך עזרה מן I.B.M. מעבד זאת מפעל המילון, המדור לספרות עברית חדשה, על ידי עובד נוסף וחלק מהמחשב. כאן צריך להוסיף 400 אלף לירות מתקציב המיכון. וכך אנו מגיעים לסכום של כ-2,250 מיליון לירות לעבודה "שימושית". אני כשלעצמי יודע מהם הגבולות שבין "עבודה שימושית" לבין "עבודה עיונית" באקדמיה ללשון. כל אוצר השפה הגדל והולך, כלום לא נועד לעיון הוועדות וחברי האקדמיה לצורך קביעת דעתם בשעת דיון בשאלה שימושית?

יש סעיף אחד חדש: מדור רישום עדויות מתוך כתבייד מנוקדים - 234 אלף לירות. "צילמו" את הפעולות משנת 1973. המפעל החל במימון מטעם אוניברסיטת באר-שבע, שנתנה שני עובדים, והאקדמיה נתנה את המיכון. עד עכשיו הוכנו 35 אלף כרטיסים, אבל פעולה זו נפסקה לאחר שהשקענו בה עבודה רבה. אנו חושבים, שיש "לצלם" את המצב של 1973, ולא של 1977. לכן כללנו את הסעיף בתקציב. יש סעיף נוסף - שכר העריכה לעורך המילון. זה היה פיקטיבי במשך שנים. בשנתיים האחרונות אף מחקנו זאת מן התקציב. לא ייתכן לחשוב, שהאקדמיה אינה זקוקה לכסף למטרה זו. ביקשנו לכלול בתקציב את הסכום שהיה לפני המחיקה. הבעיה שעמדה לפנינו היא, שזהו התקציב הראשון, שאנו מגישים לממשלה, ותובעים ממנה לכסות אותו. רצינו להציג את כל הפעולות שהיו קיימות, כי פעולות נוספות לא יאשרו לנו. המצב החדש חייב אותנו להציג נושאים שאושרו בשעתם.

התקציב משקף את המדיניות, אבל תקציב משקף גם עובדות חיים. לפי שעה אנו מבקשים לקיים את הקיים. הואיל והחוק נתקבל בחוק התקציב, והתקציב הוא למן חודש אפריל, הייתה הבעיה המרכזית, איך נשיג עכשיו את הכסף ונוציאו לעבודת האקדמיה, להשגת עובדים, להעסקתם ולתשלום שכרם. כי מה שלא נשלם עכשיו, יימחק לקראת שנת התקציב הבאה.

הא' דותן: אם כך, גם שלטים בעברית זה תפקידה של האקדמיה.

הא' ברוידא: למען הדיוק ולמען כבודה של האקדמיה אני מציע, שבכל מקום שנאמר, כי אנו סמוכים "על שולחן הממשלה", תימחק המלה "ממשלה", ויכתב "המדינה".

הא' אברמסון: הא' מורג דיבר על תקציב הוצאות. לפני רגעים אחדים דובר על שיבושים בלשון, תיקון הלשון ועזרה בתיקונה. הוועדה שעוסקת בכך מפחדת, שמא היא תגיש הצעות ולא יהיה מימון (הא' מורג: היא חוששת, שההצעות לא תוכלנה להתממש). הצעות צריכות להגיע עד התשל"ט, ועדיין לא שמעתי, שמבקשים רזרבה. בבוא הזמן נדון בכך. אין משאירים רזרבה למה שיהיה בעתיד. דובר על עניין, שהתעורר בעיתונות, וחברים שונים הביעו דעות. לא דובר על פעולות שאנו צריכים לעשות. במסגרת התקציב אין מקום לזה.

הא' קדרי: אגודות ממשלתיות או ציבוריות וכן ועדות הפועלות בתוכן, בדרך כלל, מצריכות תקציבים לעצם הפעלתן. כאן בתקציב איני רואה, שפעולות הוועדות ממומנות על ידי גורם מסוים. כוונתי לכך, שהאקדמיה אמנם מכנסת את ועדותיה ללא תשלום שכר בטלה לחבריה, אבל במקומות אחרים זה לא מובן מאליו. לפחות היה אפשר, שבתקציב יופיעו ההוצאות לעצם פעולתן של הוועדות, ואחר כך יהיה אפשר להשתמש בכספים אלה לפעולות.

הא' אברמסון: כדי שיופיע סעיף כזה בתקציב, צריכה להיות החלטה. עדיין לא הוחלט על כך, או הוחלט אחרת ממה שאתה חושב. לכן לא יכולנו להכניס זאת לתקציב.

הא' ברוידא: צריך לשנות.

הא' אירמאי: המידע שמסר הנשיא חשוב כל כך, שמן הראוי להפיצו בציבור על ידי מסיבת עיתונאים מיוחדת או על ידי הודעה ברדיו ובטלוויזיה. סבורני, שהדבר חשוב לא רק כמידע סתם, אלא גם לשם הבאת פעולתה החשובה של האקדמיה לידיעת הציבור, שאינו מודע די צורכו לעבודה הרבה הנעשית כאן. זו דוגמה נדירה, שאפשר לבוא בה לציבור: ניקוד בעזרת מחשב והדפסה מהירה.

הא' אברמסון: זוהי אחת החולשות שלנו, שאיננו מפרסמים את מה שאנו עושים. צדקת.

הא' בן-חיים: לא במקרה השתמשנו במלה "ממשלה". עד עכשיו הבעלים על התקציב היה משרד החינוך. הבעלים על התקציב היא הממשלה. שר החינוך הוא המוליד והמכוון, ולא המחליט. הדיונים על התקציב באוצר. הממשלה היא המאשרת את התקציב. אין דיון עם שר החינוך בלבד. הוא שולח את הצעת התקציב לאוצר. פקידים של האוצר בודקים את התקציב.

הא' ברוידא: הממשלה אינה אלא הגוף המנהל והמבצע של המדינה. לכן מקובל - ונכון לומר - כי החינוך או הביטוח הלאומי הוא על חשבון המדינה, ולא על חשבון הממשלה. הממשלה היא רק שליח.

הא' אפרתי: לפי הבנתי, התקציב כולו מכוסה על ידי המדינה. כל הכנסה שהאקדמיה מקבלת מובאת בחשבון, בשעה שאנשי התקציב קובעים את סכומי ההשתתפות של המדינה בתקציב. אין איסור על האקדמיה לקבל כספים ותרומות, אבל אי אפשר מצד אחד לקבל כספים ותרומות, ומצד שני לתבוע מן המדינה שתכסה את כל ההוצאות. המדינה מבקשת לקבל תמונה שלמה של סעיפי ההכנסה וההוצאה, אבל אין איסור לקבל תרומות.

ההצעה שדננו בה עדיין אינה מוסכמת על האוצר. יש ויכוח בינינו לבין האוצר על גודל התקציב. ייתכן מאוד שייגרע מן הסכום הזה. ברור, שאם ייגרע משהו, ייגרע מדברים שהתכווננו להרחיב או מדברים שלא היו קיימים קודם לכן. אני מבקש, שתראו את הצעת התקציב שלפניכם כמסגרת לתקציב האקדמיה לשנת 1980/1979. לפי הנחיות שקיבלנו, לא תהיה אפשרות של הרחבה.

הא' אבן-שושן: אם האקדמיה מקבלת תרומה, מן הדין לקזז כספים אלו. אבל אם האקדמיה מקבלת תרומה להקמת מפעל או לשם פרסום מדעי מסוים, שאיננו בתחום העשייה הממשית של האקדמיה, נראה לי, שבמקרים אלה צריך להיאבק על כך, שהתרומה לא תיכלל בתקציב האקדמיה, כי זו תרומה למטרה מיוחדת.

הא' אברמסון: כך אנו מבינים את המצב. זאת ניסינו להסביר לאנשי האוצר. ועל כך יש ויכוח עם הממשלה.

הא' בן-חיים: יש סעיף הכנסה אחר, שאינו תרומות. אלו הם כספים, שאנו מקבלים מסכירת ספרים. שום מוסד ממשלתי אינו מוכר. נאמר לנו, שאנו חייבים להציג סעיפי הכנסה אלו.

הא' מורג: בקשה שלא יקשה על אנשי האמרכלות למלא אותה: אף על פי שהא' בן-חיים ואני חלוקים על ההגדרה מה זה "שימושי", בקשתי היא, כי בתקציב הבא יהיו נספחים, אשר ימיינו את ההוצאות שהן למטרות אקדמיות טהורות ולמטרות שימושיות, כדי שתהיה לנו תמונה על דרכי העבודה של האקדמיה בשני מישורים אלו.

הא' אברמסון: הבקשה תירשם. נצביע נא על הצעת התקציב לשנת 1979/1978, אשר הוגשה לממשלה ואושרה על ידי המנהלה. הצעת התקציב לשנת 1980/1979 תהיה זהה לזו של 1979/1978, בתוספת ההתייקרויות. עלינו להבהיר, שזוהי הצבעה על תקציב לשנתיים.

ד.

הא' דותן: לפני שנעבור לאישור מונחים, אני מבקש להעלות נושא קצר לסדר היום. בישיבה הקודמת בחודש סיוון התשל"ח היה דיון במונחים, ואושרה רשימה של מונחי דקדוק לבתי-הספר. חלקתי על המונח דקדוק פוסק - normative grammar. ביקשתי שדנו בו במליאה, ולא ניתן לי - ולדעתי, מתוך נימוקים פורמאליים לא-מוצדקים. נאמר לי, שעליי להגיש ערעור בכתב, ורק אז ידונו בו. ערערתי על כך בכתב בו במקום. ההחלטה נדפסה בכל זאת ב"למד לשונך" עוד לפני שהיה דיון בערעורי.

אני שואל: (א) מדוע לא הובא ערעורי לדיון היום? (ב) מפני מה פורסמה החלטה כאשר קיים ערעור? (ג) מפני מה נתפרסמה ההחלטה בגיליון ניסן של "למד לשונך" כאשר כאן התקיים הדיון בחודש סיוון? (ד) מה ייעשה לתיקון המעוות?

הא' אברמסון: למי הגשת את המכתב?

הא' דותן: לנשיאות.

הגב' בהט: אני יכולה להשיב על שאלה הנוגעת אליי (מדוע פורסם המונח ב"למד לשונך").

הא' דותן: השאלה לא הייתה, מדוע פורסם ב"למד לשונך", אלא מדוע פורסמה ההחלטה בניסן, כאשר ההחלטה בסיוון, ומדוע פורסמה החלטה, כאשר קיים ועומד ערעור.

הגב' בהט: פרסמנו את המונח בחודש ניסן, אחרי שהייתה ישיבת מליאה שהחליטה בפה מלא, שכל מה שיקבע ועד המינוח לא יהיה עליו אחר כך דיון נוסף. לוועד המינוח ניתנה בעניין זה הסמכות של המליאה, שמה שיאשר - יאושר, ושוב לא יובא הדבר לדיון. בתוקף זה פרסמנו אחר כך את המונח, שהחליט עליו ועד המינוח.

הא' דותן: הוחלט שלא להביא זאת לדיון. אבל האישור הסופי הוא במליאה, ועדות אינן יכולות לאשר מונחים.

הא' אברמסון: מי כמוך יודע, שלא פעם ולא פעמיים, כשהיה דיון שלא בא לכלל החלטה, החליטה המליאה להעביר את העניין לוועד מסוים להחלטה, ומה שיחליט הוועד כך יהיה. ולמעשה נהגנו כך לא פעם.

הא' דותן: כאשר נמסרה החלטה להכרעה בוועד, ודאי הוועד גומר - ואני עדיין חולק על כך שבמקרה זה נמסרה ההחלטה לוועד. אבל אפילו זה כך, העניין מובא שוב כהודעה למליאה, ורק אז ההחלטה תופסת. על כל פנים ההודעה למליאה הגיעה בחודש סיוון. אילו היה ועד המינוח מוסמך לגמור, העניין לא היה מובא שוב למליאה. רק כך תופסת ההחלטה. אבל כאמור, אני חולק על כך שהעניין נמסר להחלטת ועד המינוח על פי החלטת המליאה.

הא' רוזנטל: אני מציע, שנטיל על המנהלה לברר את העניין, והא' דותן יקבל את התשובה לאחר בירור.

הא' בן-חיים: אם קיבלנו מכתב מא' דותן, אני מניח שנתנו אותו למזכירות או לוועד המינוח. יכול להיות, שלא נהגה המליאה כהוגן בכך, שהסמיכה את ועד המינוח, אבל בפרוטוקול כתוב, שזו החלטת המליאה.

הא' דותן: לא כתוב. אני מציע להטיל על המנהלה לבדוק גם זאת.

הא' בן-חיים: בפרוטוקול כתוב: "ועד המינוח יהיה מוסמך להחליט סופית בין ההצעות, ועל החלטתו תבוא הודעה למליאה".

הא' דותן: זה אמור על מונח אחר (על המונח "דיאלקט").

הא' בן-חיים: נהגנו לפי האמור בפרוטוקול.

הא' דותן: הדיון על המונח שאני מדבר עליו היה אחר כך, אחרי שנתקבלה ההחלטה, שקראת מן הפרוטוקול.

הא' אירמאי: בהמשך לדיון עם הנשיא ועם יו"ר ועד המינוח, אני מבקש שלא להביא לאישור את הרשימות של מונחי הדמוגרפיה ושל מונחי הפסיכולוגיה, אלא להחזיר אותן לדיון בוועד המינוח.

הא' איתן: בשתי הרשימות האלה יש ערעורים וספקות. משום כך יובאו לאישור המליאה לאחר דיון נוסף בוועד המינוח.

הוחלט לדחות את הדיון במונחי הדמוגרפיה ובמונחי הפסיכולוגיה.

ה.

הא' איתן: לפני חצי שנה ויותר אישרה המליאה רשימה חלקית של מונחים במיקרו-אלקטרוניקה, והיא כבר פורסמה מטעם משרד התקשורת. הרשימה המלאה נדונה אחר כך בוועדה, נשלחה בחוזר ואושרה בדיון שני בוועדה ואחר כך בוועד המינוח. הרשימה המלאה שלפנינו היום אינה כוללת מונחים חדשים נוספים, אלא בעיקר צירופים של מונחים, שהיו ברשימה החלקית. המליאה מתבקשת לסמוך את ידיה על העבודה שנעשתה ולאשר את הרשימה, כפי שהוגשה בחוזר ובהודעת הסיכום.

הא' אברמסון: אם אין ערעור על דברי הא' איתן, אני מבקש שנצביע על הרשימה המלאה של המונחים ונאשר אותה.

הא' איתן: אנו מבקשים אישור הרשימה לפי הודעה מס' ומ/290/103 מיום י"ד באדר התשל"ח, שלא היו עליה עוררין. גם בוועד המינוח אושרה הרשימה בלא ויכוח.

הא' אירמאי: היו הערות ונדונו בוועדה. אחר כך לא היו ערעורים נוספים.

הרשימה של מונחי המיקרו-אלקטרוניקה אושרה ללא התנגדות, ב-3 נמנים.

1.

הא' איתן: לפנינו הפרק הראשון של מונחי הטקסטיל: מונחי סיבים. הוועדה, שהכינה את הרשימה, היא הוועדה הראשונה, העובדת בשיתוף עם מכון התקנים הישראלי. המונחים בפרק זה רובם מונחים לועזיים בין-לאומיים או מלים עבריות מקובלות או קביעות קודמות של ועד הלשון והאקדמיה. הוגשה לכם רשימה קצרה של מונחים מחודשים וברשותכם אקרא אותם ואוסיף הסברים.

פְּלִמָּת - גזורה מלשון פְּלִמָּה. סיבי העטיפה של זרע הכותנה (linters).

הא' איזק: המלה תהיה יפה לפירורי צמר קטעים.

הא' איתן: (sliver tow) אגד נימות; אגד סיבים - צרור נימות מקובצות בגדיל אחד בלא פיתול.

הא' ברוידא: הריבוי של "נימה" הוא "נימים".

הא' איתן: "נימות" הוא ריבוי ברור של "נימה", אבל אציע לוועדה "אגד נימים" בצורת הריבוי הרגיל.

גְבֵבִית - כעין כדורית של סיבים סבוכים בחוט הטווי (nep). המונח מבוסס על מונח במונחי האריגה: חוט מְגֵבֵב מן "גבבא דעמרא" שבתלמוד.

סִיב פְּצוּל - סיב שנוצר על ידי פיצול של יריעה פלסטית (split fiber).
סְרִיקָת - נפולת המתקבלת בסריקת הצמר (noil).

צִיּוֹף - המונח מקובל כבר עשרות שנים בפי אנשי הטקסטיל למשיכת סיבים ויישורם במקביל זה לזה. המלה גזורה מן המלה התלמודית "ציף". עשיית ציפים - זהו ציוף (drawing).

קְצִיץ - סיב טבעי באורך מוגדר (staple).

הא' אירמאי: קיבלנו חוזר על משקל פְּעִיל, ושם היתה הצעה, שכל החידושים של שמות עצם יהיו על משקל פְּעִיל. אם זו הכוונה, הרי שהמונח צריך להיות קְצִיץ, ולא קְצִיץ, כדי שנוכל לשמור את משקל פְּעִיל לשמות תואר.

ובפי משאלה: יש כאן כמה מונחים זרים, שאיננו דנים בהם. אני רוצה להציע בוועד המינוח שינוי ניקוד בהתאם לכללי התעתיק של מלים זרות.

הא' איתן: שיבושים, שהעירות עליהם עד עתה, תוקנו.

הא' אירמאי: לפי כללי המינוח בכימיה שם העצם ושם התואר שומרים על אותה צורה. אֶצְטָט - הוסכם במונחי הכימיה בצד הצורה העברית לקיים את הצורה הלועזית, אלא כדי להבהיר, סוכם שהלועזית תהיה בטיית, והעברית "תי". זהו עניין נוהלי. במונחי הכימיה: סולפט-גפרית; אצטט-חומצתי. אני מציע לנהוג כאן לפי נוהג זה.

הא' בן-חיים: אני חושב, שזה לא צריך להעסיק את כל המליאה. אני מבקש מן האחראים למילון, שיבררו שאלה זו. הא' איתן, בקשתנו אליך, ששאלה זו, שאיננה נוגעת למליאה, תבורר בינד לבין הא' אירמאי. אם תהיה בעיה, נביא אותה למליאה. השאלה היא - אם נהגנו לפי הנוהג.

הא' אירמאי: יש כאן לעז אחד מיותר ברשימה. איש אינו משתמש בעברית במלה "פרוטאין". לכן אני מציע להוציא את המלה "פרוטאין" מהרשימה, הואיל והמלה העברית "חלבון" משמשת הן את אנשי המדע והן את הציבור.

הא' ברוידא: הערה כללית למען יעילות העבודה: במקום לשמוע במליאה הסברים ברגע האחרון, כשאינו עוד שהות לעיין בדבר בנחת, מן הראוי להוסיף הסברים לכמה מונחים בחומר הנשלח בכתב. את ההסברים שנתן היום הא' איתן היה אפשר להוסיף בכתב להודעה. ועוד אני מציע, להוסיף על התרגום לאנגלית תרגום עוד לשפה אחת - למשל, גרמנית.

לפי ההסבר דומני שמוטב לקרוא ל-nep לא גְבֵבִית, אלא גְבוֹבֵת. אמרת, שזה דבר מגובב.

הא' איתן: החוט הוא המגובב, בעל הגבביות. כדוריות קטנות אלה, שסיבי החוט מגובבים בהן, נקראות גבביות.

הא' ברוידא: אני מסיר את הצעתי.

הא' בן-שמאי: אותם מונחים, שהם תרגומים פשוטים, אפשר להוציא מכלל הצבעה. אין להצביע על תרגומים. מובן מאליו, שקיימים מונחים המציירים את העניין. "אגד סיבים" - על מה יש להצביע כאן?

הא' ברוידא: אני תומך בהצעה של הא' אירמאי לכתוב קציץ.

הא' איתן: אפשר לברר, אם הצורה קציץ בקמץ היא מקובלת. יש הרבה שמות עצם על משקל זה. לפי שעה אני מעדיף, שנאשר קציץ בקמץ, כפי שהוצע בהודעה.

הא' בן-חיים: השאלה היא: קציץ או קציץ?

הא' מורג: האם "ציוף" הוא מונח מקובל?

הא' איתן: מקובל מאוד.

הא' בן-חיים: יש הצעה לאשר את הרשימה בהסתייגות, שלגבי המונח "קציץ" ייבדק, מה הוחלט בוועד הדקדוק. יש על כך החלטה מפורשת.

הא' איתן: קציץ בקמץ נמצא בהוראה אחרת במילון למונחי הבישול. "קציץ" במובן שלפנינו - ספק, אם היה בוועדה לענייני דקדוק. אם, בני אנשי הטקסטיל, הצורה בקמץ אינה מקובלת, אפשר לנקד שם קציץ בשווא.

הא' אבן-שושן: כדי להבדיל מן המטבח, אפשר לומר כאן קציץ.

הא' בן-חיים: בוועד הדקדוק, שיתאסף בימים הקרובים, נביא לברור את השאלה מהו המצב של "קציץ".

רשימת מונחי הטקסטיל - פרק ראשון: סיבים - אושרה ללא התנגדות וללא נמנעים.

ז.

הא' איתן: הרשימה נשלחה לחברי המליאה בהודעה מס' ומ/294/54 מיום י"ח באייר התשל"ח. זו רשימה קטנה של דגים, מאלפי דגים שעדיין נדונים בוועדה. על החוזר נתקבלו קצת הערות, ואלה נדונו בוועדה. מאחר שלא היה ערעור על הודעת הסיכום, אני מבקש אישור לרשימה זו בלי ויכוח. רואה אני בכך עדות על טיב העבודה בכל השלבים של הדיון, שכן היעדר ההערות של החברים מתפרש לי כאישור לעבודת הוועדה.

רשימת השמות של דגי מים מתוקים אושרה ללא התנגדות ובהימנעותו של חבר אחד.

ת.

הא' בן־חיים: אין המשפטנים מקבלים את קביעת האקדמיה: "שעבוד עולה ויורד". ועד המינוח מציע לבטל את המונח שקיבלנו "שעבוד עולה ויורד" ולחזור למונח המקובל "שעבוד צף".

הא' שלי: מדובר בנכסים, שהשעבוד הולך עמהם, מלווה אותם כל הזמן.

המונח "שעבוד צף" נתקבל ללא התנגדות ובשני נמנים.

ט.

הא' איתן: הוועדה למלים בשימוש כללי עשתה עבודה חשובה. יש לה הצעות על מספר גדול של מלים. רק מספר קטן מאלה נדון עד עכשיו בוועד המינוח, אלה מובאות היום למליאה. לפני ועד המינוח עבודה רבה לדיון בשאר המלים, שהן חשובות מאוד, כי הן דרושות בעיתונות ובחיי יום־יום. העיתונות ביקשה מעמנו תרגום עברי למלים לועזיות מקובלות. היום מובאות לאישור המליאה עשר מלים מרשימה זו. אחת מהן: בְּרָהּ במקום "אופציה" בשימוש הרווח.

הא' בן־חיים: אני יודע, שמי שהתנגדו למלה בְּרָהּ טענו, שבררה אינה אפשרות: זו אחת מכמה אפשרויות. אם אני אומר "אופציה" או "בחירה", יש בְּרָהּ. אבל בשימוש העממי מקובל לומר: שלוש בְּרָרוֹת. למעשה הַבְּרָהּ היא אחת משלוש אפשרויות. אנו מתבקשים לאשר את השימוש הלא מדויק.

הא' ברוידא: נדמה לי, שניסוח "לא מדויק" הפך מדויק. בשימוש הלשון גם בעברית וגם בידיש אומרים ברור: יש לי בררה אחרת, פירוש הדבר - שיש לי אפשרות אחרת. גם באנגלית אומרים "יש לו אופציה בין שלוש דרכים" - וגם "יש לי שלוש אופציות". לכאורה אפשר להבדיל בין "בְּרָהּ" לבין בְּרִירָה, אבל אלה יהיו אולי דקדוקי עניוּת. אני חושב, שאפשר לאשר את השימוש העממי, כי הוא קיים בלשון.

הא' בן־חיים: הזכרתי זאת, כדי שיהיה ברור מה אנו מאשרים.

הא' שבטיאל: "בְּרָהּ" במקורות מושג הלכתי או משפטי היא, ואיני יודע אם ניתן להחילה לענייננו. ואם נבחר ב"בררה", וכשנצטרך לומר שלוש בררות, הרי שש דרכים יש כאן. מכל מקום נראית לי הצעתו של הא' ברוידא, לא "בְּרָהּ", אלא "ברירה".

הא' בן־חיים: דומני, שאין לנו בררה אחרת, אלא להביא זאת להצבעה, כי העניין ברור. ביקשתי להקדים, כי באמרנו "בררה" אנו יודעים, שסטינו מן הדיוק, וקיבלנו את השימוש העממי.

הא' בן־שמאי: אנו נתבעים לאשר דבר הקיים. המושג ההלכתי "בררה" אינו עניין לכאן. "בררה" בהלכה פירושה: אם הדבר עשוי להתברר. בשימוש הלשון גם בעברית וגם בידיש הורחבה המשמעות של המלה "בררה" לעניין של דרך או אפשרות.

הא' בן־חיים: והנה המלה "הוכחה". עד כמה שאני יודע, במקורות התלמודיים "הוכחה" באה להביא טענה כנגד; זו לא ראיה. בכל זאת רבים בימי הביניים משתמשים ב"הוכחה" בהוראה של "מופת". וכך מלה אחרת: "הזים". מעיקרא יש הבדל בין "הכחיש" לבין "הזים". ובכל העיתונים כותבים היום "מזים אותו", כשהכוונה: מכחיש.

הא' רוזנטל: אני חושב, שאנו חייבים להיות מודעים לכך, שהמונח "בררה" משמש בהלכה בצורה אחרת. בררה הוא דבר, שנתברר מן האפשרויות השונות: אם הוא נתברר לבסוף, הוא נחשב כאילו היה ברור מלכתחילה. ההבדל בין המונח בהלכה לבין ה"בררה" במקובל בפי העם - זה דורות הוא קיים, ומותר להשתמש ב"בררה".

הא' בן־חיים: איש אינו מערער על כך.

הא' שלי: בטיעון המשפטי מקובלת בררה, כתרגום למלה "אלטרנאטיבה". כלומר, ניתנה לטוען הזכות להביא לפני השופט כמה טענות לבררה לחיזוק תביעתו או הגנתו. עורך דין העומד לפני שופט ויש לו כמה נימוקים, הוא אומר אחד ומוסיף: "לחלופין - יש לי טענה אחרת". (למרבה הצער, טועים הרבים ואומרים "לחילופין"). הוא הדין כשאדם מציע לחברו שתי הצעות לפשרה ואומר: הרשות בידך לעשות כך או כך. מעשה הברירה הוא אחד. בכל בררה יש שתי חלופות לפחות. אין שתי בררות. בקהל מקובל הביטוי "שתי בררות". איני חושב, שחייבים אנו להיכנע לטעות זו שלא קשה לתקנה. אין ללמוד כאן גזרה שווה מן האנגלית, משום שאצלם היסוד הוא המושג "שינוי", "חילוף", ואילו אצלנו היסוד הוא המושג "בחירה".

הא' ברוידא: הכל מתברר מן ההקשר. לכאורה "חלופה" זו "אלטרנאטיבה", אך אין זה מדויק. גם בספרות וגם בשימוש יום־יום באנגלית "אלטרנאטיבה" - כמו "אופציה" - משמשת הן לבחירה בין דרכים והן לדרך הנבחרת. אבל המונח "חלופה" מוגבל לאחד משני המובנים, רק לאפשרות זו או אחרת מן האפשרויות המוצעות. לכן "חלופה" יפה רק לעניין זה בטיעון משפטי - אך אינו תרגום לא "אופציה" ולא "אלטרנאטיבה" בכללותו. יש לסוריה בררה (כלומר אופציה או אלטרנאטיבה) - ולא חלופה - לקבל נשק מרוסיה או מאמריקה. ואפשר לומר כי אלו הן שתי בררותיה (וספק, אם רצוי לומר כי אלו שתי חלופותיה).

הא' בן־חיים: יש לי בררה אחת, או שתי בררות?

הא' ברוידא: יש לי בררה אחת, ויש לי שתי בררות, ויש לי - אין זו הצעה לשימוש, אך לשם הדגשה בלבד - בררה בין שתי בררות.

הא' שלי: עדיין לא פתרנו בכך את עניין ה"אופציה", שגם זו מתורגמת בטעות בשם "בררה". אופציה היא "אפשרות" או "זכות קדימה", "זכות בכורה", "זכות מימוש". אם נותנים לאדם אפשרות לקנות דירה פלונית בתוך חצי שנה מהיום, הרי שנותנים לו בכך עד חצי שנה זכות יחידה לקנותה, דין בכורה לקנייה וזכות לממש את דין הבכורה.

הא' איתן: עליו להוסיף, שבפירוש נאמר בוועד המינוח, שאיננו נוגעים ב"אופציה" מבובן משפטי זה.

הא' בן־חיים: מן הדיון על "בררה" נתברר, שהשימוש במלה "בררה" ל"אופציה" כולל מושג מסוים של אופציה, ולא את המושג זכות בכורה. ברור למדי, שאנו מתבקשים לאשר נוהג מקובל, אם כי בדיוקו של דבר אפשר היה לומר, שהמלה "בררה" כוללת את הדרכים השונים. אנו מקבלים את המושג "אופציה" במשמעות זו, וגם מסכימים לשימוש ב"בררה" כפי שהוא נפוץ. אנו מסכימים - וסיכום זה נרשם בפרוטוקול - שמדובר על "אופציה", לא במובן של "זכות מימוש". שנית, אנו משתמשים ב"בררה", ויודעים, שאין זה מתאים לשימוש המדויק של "בררה".

הא' מדן: זו חצי החלטה, וצריך להיאמר, מה עושים ב"אופציה" במשמעות הזכויות, כדי שלא יקרה מה שקורה בדרך כלל, שהקהל מקבל דווקא את המשמעות האחרת, שלא לה התכווננו.

הא' בן־חיים: אנו קובעים את המלה ומגדירים את קביעתנו.

הא' מדן: צריך לומר מה עושים ב"אופציה" האחרת.

הא' בן־חיים: אני חולק על כך.

הא' אבן־שושן: אלה הן מלים בשימוש כללי.

הא' מדן: האם תסביר לכל עיתונאי ולכל עורך־דין ולכל אחד אחר, מהו שימוש כללי, ומה לא?

הא' איזק: אני חושב, ש"אופציה" במובן שאתה מדבר עליו אינה מלה שגורה. השגורה היא ה"בררה". המלה "אופציה" כזכות בר־מצר אינה דוחקת.

הא' מדן: מי ידע, שכוונתנו רק לזה, ולא לשני? הוא ישתמש במלה לשני המובנים. צריך להיאמר, מה עושים בדבר השני.

הא' ברוידא: "בררה" תשמש ל"אופציה" הן במובן הכולל והן לאפשרויות השונות. אין הדבר חל על המובן המשפטי של זכות מימוש.

הא' בן־חיים: מבורר, מה אנו רוצים. אני מבקש להצביע: מי בעד "בררה" בשימוש זה, ולא בשימוש המשפטי?

הא' שלי: אין מחלוקת על "בררה". המחלוקת היא אם אפשר לומר "בררות".

הא' בן־חיים: מושג מופשט אין לו ריבוי. לא צריך לדון בנפרד על ריבוי.

ה צ ב ע ה

- בעד המלה "בררה" ל"אופציה" במובן הכללי, ולא המשפטי - רוב
- נגדה - 1
- נמנעו - 3

המלה "בררה" במשמע המלה "אופציה" במובן הכללי נתקבלה.

הא' דותן: אני שמח, שהאקדמיה קיבלה דבר זה, שהיה מוגדר עד עתה כשיבוש בכל ספרי תיקוני הלשון.

בכל זאת לא הצבעתי בעדה, משום שאיני חושב, שהאקדמיה צריכה להחליט על כך. הדברים מוחלטים ועומדים מכוח השימוש בחיים. ומוזר הדבר לבוא ו"לחדש" את השימושים הקיימים במציאות שנים רבות.

הא' רבין: לא הייתי אומר את דבריי, אלמלא דבריו של הא' דותן. אבל כיוון שברכתו, על ההסתייגות שבסופה, תהיה בפרוטוקול, אני רוצה, שבפרוטוקול תובא גם דעתי: זה תפקידה של האקדמיה; כאשר היא רואה איסור שאינו מוצדק, עליה לומר את דברה.

הא' בן-חיים: בכל העולם האקדמיות מפגרות אחר המציאות. מילון האקדמיה ללשון הצרפתית מפגר עשרות בשנים. וזו דרך נכונה.

הא' איתן: "השעיה" חודשה לפני שנים רבות בוועדה למונחי המשפט, שפעלה מטעם האקדמיה בתל-אביב, אבל כאשר הוצעה למליאה לאישור ברשימת המונחים למנהל ציבורי, נדחתה, ובמקום "להשעות" אמרו "להסיר לשעה". החלטה זו לא הועילה, כי השימוש במלה "השעיה" נתפשט. הוועדה למלים בשימוש כללי, ואחר כך ועד המינוח, מציעים לקבל את החידוש. "השעיה" גאר מן הפועל "שעה", שעניינו פנייה, ויש אומרים, שהוא מזכיר גם שעה, זמן. חלוקת התפקידים בין שני הפעלים: "השעיה" ו"התלה" אינה ברורה. ועד המינוח מעדיף לומר "התלה" לגבי עניין, החלטה וכיו"ב, לייחד "השעיה" לאנשים. אבל ספק, אם הבחנה זו תקייה בשימוש, ולא יאמרו גם "להשעות החלטה".

הא' שלי: עוד לפני שהביאו לאקדמיה את ההצעה, השתמשו ומרבים להשתמש בציבור ובחוקים במלה "להשעות". באנגלית משמשת לכך suspension גם לעניין הרחקת אדם מתפקידו וגם לעניין השעיית החלטות. בלשון המשפט איננו רשאים לבלבל את שני הדברים, גם מבחינת התוכן וגם מבחינת האמת הלשונית. "השעיה" מוסבה על עניין שיש בו משום עונש, על חשד בחטא. אדם שמשעים אותו - מאבד זכויות. האם כשם שאנו משעים אדם שיש עליו אבק חטא, אנו משעים החלטה? וכי הדברים דומים: כאן עונש, כאן דוחים לאחר זמן; מתלים (שלא לומר "תולים", שגם הוא ביטוי כשר לעניין זה). היינו נאמנים להבחנה זו לאורך כל החקיקה, ואני מציע שנלך בדרך זו.

הא' בן-חיים: האם מישהו מתנגד למלה "השעיה"?

הא' בלאו: האם אי אפשר להשתמש ב"תלה, התלה"?

הא' שבטיאל: שומע אני, שחידוש זה נתקבל גם נתקבל גם על דעת האקדמיה. מן הסתם ישבו על חידוש זה בני-סמכא, אלא שאיני יודע על מה סמכו. במקרא מצוי פועל זה תשע פעמים בבניין קל ופעם אחת בהפעיל, ומנדלקרן מצרף לצורות אלו בערך זה גם "תשתע" ו"נשתעה" (ישעי' מא, פסוק י', כ"ג) שלדעתו הן משרש "שעה". המתרגמים: לשון הסבר פנים. באחד מפיוטי ההושענות נמצא "להשעות", ורוב המפרשים: לשון פנייה והפנייה.

לענ"ד, מוטב: פלוני הודחה; ושם המעשה: הדיחה.

הא' רוזנטל: הצורה "השעות" נתקבלה בשימוש. קשה יהיה לעקור אותה. ושמא אפשר גם להגן עליה. על כן אין לי התנגדות אליה.

אבל אני מתנגד ל-"התלות". כאן - לגבי החלטות - בדינו לנו לשון של הצטעצעות, דווקא הפעיל של "לתלות". המקורי היה: "תולין לו לאדם" זה. כמו "שזכות היתה תולה לה" להיא אשה.

ובכן, כשם שקבענו, שאנשים "משעים", בואו נקבע: שהחלטות "משהים"! מה רע ב"השהיה", שנותנים לדברים "שהות", אין מחליטים מיד? אני מציע אפוא להשאיר "השעיה" לגבי בני-אדם. ואילו במקום "התליה" לגבי החלטות, אציע: "השהיה", "להשהות".

הא' איתן: מוטב לחלק את הדיון וההצבעה. כיוון שלמלה "השעיה" אין התנגדות, אני מציע להצביע על "השעית אנשים" לחוד.

הצבעה

בעד ההצעה להשתמש במונח השעיה לגבי בני-אדם - רוב
נגדה 1 -

ההצעה להשתמש במונח "השעיה" לגבי בני-אדם נתקבלה.

הא' דותן: המונח "התלה" קיים ברשימת מונחי המנהל הציבורי.

הא' בן-חיים: ידוע לי, ש"התלה" נתקבל באקדמיה.

הא' איתן: גם "תלה".

הא' בן-חיים: לאחר שמצביעים במליאה, אין זה אומר, שהאקדמיה אינה יכולה לשנות, אם בא ערעור, אלא שהערעור צריך לבוא. אם חבר אקדמיה מבקש לערער על "התלה", יגיש ערעור. לפי שעה קיים המונח "התלה". מי שמבקש לערער על החלטת המליאה, יכול לערער, אבל לא בישיבה הזאת.

הא' רוזנטל: עדיין איני יודע, אולי ארצה לערער, הייתי רוצה לשמוע מה כתוב.

הא' דותן: בשנת התש"ך נתקבלו, אחרי דיון ממושך, שני מונחים ברשימת מונחי המנהל הציבורי: to suspend - "הסיר לזמן" (הסיר את העובד במשרה הסרה זמנית), "תלה", "התלה" (דחה את המשך הטיפול בפרשה מסוימת).

הא' בן-חיים: המונח "השעה" היה זקוק לאישור.

הא' דותן: אני רוצה להזכיר לחברים את הדיון, כפי שהיה אז. בוועדה הוחלט למשמעות השנייה על "השעה", אבל המונח לא נתקבל במליאה. על המונח suspend בהוראה השנייה הוחלט רק "תלה". היה על כך דיון סוער במליאה, הקצף יצא על "תלה". המליאה הוסיפה גם "התלה" והצביעה. בהצבעה על "התלה" היו הקולות שקולים: 8 בעד ו-8 נגד, והיושב ראש הכריע בעד הוספת "התלה" ליד "תלה".

הא' ברוידא: בעד "התלה" ונגד "תלה".

הא' בן-חיים: המונח "התלה" קיים.

הא' ברוידא: שמענו מפיו של הא' דותן שני מונחים: התלה, תלה. אני רוצה לדבר נגד "תלה".

הא' מדן: בהודעה למליאה יש רק "התלה".

הא' ברוידא: דווקא משום ש"תלה" ו"התלה" סמוכים, יש להבדיל ביניהם. אתה תולה דבר בדבר, כמקובל בלשון; זה קשר סיבתי. אך אם אתה מדבר על "התלית" עניין, אתה מניח שזה מצב של "תלוי ועומד". יש לשוות להפעיל את המובן "תלוי ועומד", "להניח דבר ללא הכרעה".

הא' בן-חיים: איש לא מנע ממך כחבר האקדמיה לערער על "תלה". הדרך הנכונה היא לערער בכתב, כדי שיעמידו זאת לדיון. העניין של "תלה" אינו בסדר היום.

הא' איתן: מבחינה פורמאלית יש כאן הצעה של ועד המינוח לבטל את הקביעה הכפולה הקודמת של "תלה" ו"התלה", ובמקום זה יבוא רק "התלה".

הא' בן-חיים: אם ועד המינוח מציע לדחות קביעה קודמת, היה לו לכתוב במפורש: אנו מבקשים לבטל את "תלה" ולהשאיר רק "התלה".

הא' רבין: עכשיו עובדים על רשימת כל המונחים שקבענו. מונח שבוטל לא צריך להיזכר שם. אם אנו מזכירים את שני המונחים, זה שבוטל ואת המונח החדש, יחשוב הקהל ששניהם טובים, כי ברשימה זו לא יבוא לידי ביטוי שהמונח בוטל. אנו צריכים להודיע באופן ברור שביטלנו.

הא' בן-חיים: את המלה החדשה "השעיה" קיבלנו. חשוב, שידעו חברי המליאה, שאי פעם התקבל מונח והוגדר. אם מחליטים על מונח אחר, כותבים את המונח החדש.

הא' דותן: אני מבקש להעמיד את העניין מנקודת מבט אחרת: אנו דנים במלים בשימוש כללי דווקא, לא במונחים, אך בדרך הטבע אנו חודרים לתחומים מקצועיים. השאלה, אם איננו מרחיקים לכת בזה יותר מדי. כאן (בהשעיה) גלשנו לתחום המשפטי. גם בדיון הקודם (אופציה) היו דעות שהחלטה תיפול בתחום המשפטי. צריך לדעת, שמדובר כאן ב"מלים בשימוש כללי", ולא ב"מונחים". איננו נכנסים לתחום המינוח. בדרך כלל אסור, שמלים כאלה תסתורנה החלטות, שנתקבלו על ידי ועדות מומחים. יש מקרים חריגים: מונח מקצועי, שחדר לרשות הרבים והוא כבר איננו מונח מקצועי בלבד, כגון "השעיה". בכל זאת, להבא אסור לנו לשנות על נקלה החלטות של ועדות מקצועיות.

לגופו של עניין יש לברך על שהאקדמיה התחשבה סוף סוף במציאות הלשון, ובאשרה "השעיה" נכנעה למעשה לציבור, אמנם באיחור של שנים רבות. באותה ועדה למונחי המנהל הציבורי, לפני קרוב לעשרים שנה, לא נתקבל מונח זה. מוטב מאוחר. ובאותו עניין: יש כאן עוד מונח אחד מרשימת מונחי הפסיכולוגיה המונחת לפנינו לדיון - "תַסְכּוּל". המונח נולד באקדמיה. הוא הוצע לראשונה בוועדה למונחי הפסיכולוגיה החברתית, אך הגיע למליאה ונפסל. הרחוב קלט אותו והוא נלחם בנו. באיחור של כעשרים שנה הוא מובא לאישורנו, אע"פ שאישור זה אינו דרוש לו כלל.

ואנו באים לכניעה שלישית. אני שמח על כך. אך כדאי שנהררר אגב כך בכל דברנו.

הא' בן-חיים: יש גבול מסוים למחמאות כאלה. אם האקדמיה, כעבור זמן, חוזרת ובודקת רצונות ומחשבות, זה טוב. אבל אם תקבע המליאה מונחים, וכעבור שנה-שנתיים תבטל אותם, ותעשה כך לעתים קרובות, זו כבר לא תהיה מחמאה, שהיא לא ירדה לעומקם של דברים.

הישיבה המאה שלושים ותשע (קל"ט)

ביום רביעי, י"ז בשבט התשל"ט (14 בפברואר 1979), בשעה שלוש אחה"צ בבית האקדמיה בירושלים.

הנוכחים: החברים האדונים א' אבן-שושן, ש' אברמסון, ע' איתן, ש' אירמאי, י' בלאו, ז' בן-חיים, מ"ה בן-שמאי, א' מירסקי, ע"צ מלמד, ש' מלצר, ד' סדן, גב"ע צרפתי, ח' רבין, א"ש רוזנטל, י' שבטיאל, ח' שירמן, מ' שלי.
 החברים היועצים האדונים ח' איזק, ש' ברוידא, ג' גולדנברג, מ' מייזלש, י' מנצור.
 עובדי האקדמיה הגברות ש' בהט, ו' שלומי והא' נ' אפרתי.

התנצלו: האדונים א' הלקין, ש' הלקין, ש' מורג ומ' מיקם.

- סדר היום:**
- א. ברכות והודעות
 - ב. דיון בהצעה לתשלום גמול לחברים
 - ג. משקל פֶּעֶלָן
 - ד. משקל פֶּעִיל/פְּעִיל
 - ה. שמות התנועות

א.

הא' בן-חיים (יו"ר): ברשותכם אני פותח את ישיבת המליאה המאה שלושים ותשע בברכה לכל באיה, ובברכה מיוחדת לכמה חברים:
 חבר הכבוד של האקדמיה, הא' שלום שפיגל, היושב בניו-יורק, מלאו לו בימים אלה שמונים שנה. אנו שולחים לו מכאן ברכה.
 לחברנו הא' ע' איתן מלאו בשלהי הקיץ שעבר שבעים שנה, אלא שלא הייתה אז ישיבה. ראוי היה להזכיר זאת בישיבה הקודמת, הראשונה במושב זה, אך לעולם אין ברכה מאוחרת.
 שמענו, שלחברנו הא' ש' מלצר מלאו בימים אלה שבעים שנה. אנו מאחלים לכם עבודה פוריה בשנים הבאות כמו עד עכשיו.
 אנו מברכים את חברנו הא' י' רצהבי, שזכה בפרס ביאליק על ספרו "אוצר הלשון של יהודי תימן". בכבודו אנו מתכבדים.
 אנו מברכים את חברנו הא' ש' אברמסון, שנבחר לחבר האקדמיה למדעים. ולהבדיל, אנו מבקשים להביע תנחומינו לחבר הכבוד של האקדמיה, הא' ש' ליברמן, במות עליו אשתו ז"ל.
 כן אנו מביעים תנחומים לגב' פנינה חנני, עובדת מדעית באקדמיה, על מות אחיה שנהרג בתאונה בעת מילוי תפקידו.
 ויבדלו לחיים, אנו שולחים ברכת רפואה שלמה לחברינו הא' ח' קלעי וכן לאדונים נ' ברגרין וש' ייבין, שהם מלווים בעניין רב את דיוני המליאה, ואין ביכולתם להשתתף בהם מחמת בריאותם הלקויה.
 אמש התקשר אתי חברנו הא' ולנשטיין והודיע, כי מחמת הצטננות קלה לא יוכל להשתתף היום בישיבה עם שהודיע תחילה על בואו.